

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
13 juni 2006

Ons kenmerk
VO/SenO/2006/22770

Onderwerp

Toezegging AO over Aanvalsplan Alfabetisering
d.d. 14 december 2005

Op 14 december 2005 is er een debat met uw commissie geweest over het Aanvalsplan Laaggeletterdheid en bijbehorende monitor. Anderhalf miljoen Nederlanders hebben problemen met lezen en schrijven. Om de omvang van deze problemen terug te dringen hebben de drie bewindslieden van OCW het initiatief genomen tot een Aanvalsplan Laaggeletterdheid, waarbij is gekozen voor een brede benadering. Het hele onderwijs, van voegschoolse educatie tot lerarenopleiding, wordt bij het offensief betrokken en het plan bevat ook een culturele component, leesbevordering. Anders dan in het verleden worden ook werkgevers actief bij de strijd tegen laaggeletterdheid betrokken. Zij zullen cursussen aanbieden aan laaggeletterde werknemers. De komende vijf jaar komt ruim €20 miljoen beschikbaar voor de strijd tegen laaggeletterdheid.

In dit debat heeft de commissie kanttekeningen geplaatst bij de eerste doelstelling van het aanvalsplan, namelijk het terugdringen van het percentage leerlingen voortgezet onderwijs dat op of onder PISA-leesniveau 1 zit (thans 11%) tot 10%, rekening houdend met een verwachte toename van de doelgroep in 2010. Toegezegd is toen om hierop terug te komen en daartoe zend ik u deze brief, mede namens de beide staatssecretarissen van OCW.

Uw commissie constateerde dat de onderbouwing van de doelstelling onvoldoende scherp was. Hieronder ga ik nader in op deze onderbouwing.

Wetenschappelijke gegevens

Een van de manieren om laaggeletterdheid in Nederland te meten, is te kijken naar een momentopname rond het vijftiende levensjaar. De vanaf 2000 bestaande driejaarlijkse PISA-monitor brengt het leesvaardigheidsniveau van de vijftienjarigen van de OESO-landen in beeld. De monitor is ook een geschikt instrument voor het in beeld brengen van het aantal taalzwakke vijftienjarige

leerlingen vanwege de hoge respons door scholen (meer dan 80%), de heldere definitie van de verschillende leesniveaus en de omvang van de steekproef.

Volgens het PISA-rapport uit 2000 is het percentage laaggeletterden 9%. In 2003 blijkt een stijgende trend; het aantal laaggeletterde vijftienjarige leerlingen (op of onder leesniveau 1) is toegenomen van 9 naar 11%. Deze stijging kan volgens het Nederlandse verslag van het PISA-onderzoek 2003 vrijwel geheel worden toegeschreven aan een uitbreiding van de doelgroep; in 2003 hebben ook leerlingen uit het praktijkonderwijs deelgenomen aan het PISA-onderzoek. Feitelijk is het percentage laaggeletterden in 2000 en 2003 ongeveer gelijk. PISA laat ook zien dat het percentage laaggeletterde leerlingen in Nederland internationaal gezien tot de laagste hoort.

Maatschappelijke trends

Er is een aantal maatschappelijke trends te signaleren die hun invloed hebben op geletterdheid:

- De opbouw van de samenleving verandert. Het aantal niet-Westerse immigranten zal de komende jaren waarschijnlijk blijven stijgen.
- De maatschappij is steeds meer aan het "ontlezen". Kranten en boeken verliezen terrein aan andersoortige media als Internet en TV.

Verslag Inspectie van het Onderwijs

De Onderwijsinspectie uit al een aantal jaren haar zorgen over de achterblijvende leesprestaties van een groep leerlingen op de basisschool. De kwaliteit van het leesonderwijs is op sommige basisscholen onvoldoende, vooral op het gebied van technisch lezen. De betreffende leerlingen stromen de komende jaren door naar het voortgezet onderwijs.

In mijn reactie op het Onderwijsverslag heb ik op dit punt onder andere gemeld dat:

- o de inspectie scholen die zwak presteren op het gebied van taalonderwijs direct zal aanspreken;
- o Kennisoverdracht wordt gestimuleerd, want scholen kunnen veel van elkaar leren;
- o De pilots taalonderwijs onderwijsachterstanden worden uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in effectief taalbeleid in het primair onderwijs (waaronder technisch lezen);
- o Ik met de sectororganisaties een gezamenlijke ambitie voor verbetering van technisch lezen ga formuleren.
- o Het voor zwakke technische lezers van belang is dat aandacht voor het technisch lezen in (vooral) het VMBO wordt voortgezet. Er kan aangesloten worden bij de initiatieven voor leerlingvolgsystemen van het basisonderwijs in het voortgezet onderwijs. Dat stelt het VO beter in staat aan te sluiten op het niveau waarmee de leerling de school betreedt.

Ook constateert de Inspectie dat het aantal zorgleerlingen in het Nederlandse onderwijs groeit. De inspectie signaleert verder een achteruitgang op taalgebied van autochtone achterstandsleerlingen. Hun achterstand ten opzichte van de gemiddelde Nederlandse leerling neemt toe.

Conclusie

Op basis van de hiervoor genoemde punten is mijn conclusie dat de laatste jaren sprake is van een stabiel aantal laaggeletterde vijftienjarigen in Nederland. Dit aantal is internationaal gezien relatief

laag. Dat neemt niet weg dat elke laaggeletterde er één te veel is. Gezien het feit dat de aantallen laaggeletterden de afgelopen jaren ongeveer gelijk zijn gebleven terwijl er volop is geïnvesteerd in het bestrijden van onderwijsachterstanden en gezien een te verwachten stijging van de doelgroep maakt het een grote uitdaging om dit percentage van 11% terug te brengen tot 10%. Samen met u constateer ik dat het nieuwe onderwijsachterstandenbeleid hiervoor een uitstekende aanpak biedt.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven